

บทที่ 3

ลักษณะเด่นทางภาษาในวรรณกรรมเยาวชนของอัศศิริ ธรรมโชติ

วรรณกรรมเป็นศิลปะที่ใช้ภาษาสื่อความรู้สึกนึกคิด “เนื่องจากรูปแบบทางศิลปะเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นอย่างมีจุดหมายเพื่อสื่อความหมาย ส่วนประกอบของรูปแบบทุกส่วนหรือทุกหน่วยย่อมต้องประสานกันอย่างเป็นเอกภาพ เพราะมีพันธกิจร่วมกันในการสื่อความหมาย” (ดวงมน จิตรจันทน์, 2540 : 146) ดังนั้นผู้ประพันธ์จึงจำเป็นต้องใช้ภาษาทั้งถ้อยคำและ ประโยคในการสร้างความประทับใจและโน้มน้าวความรู้สึกของผู้อ่านให้คล้อยตามและมีอารมณ์ร่วมได้ ในบทนี้ผู้วิจัยจะศึกษาลักษณะเด่นทางภาษาใน โลกสีน้ำเงินและมหกรรมในท้องทุ่ง ซึ่งเอื้อให้ผู้แต่งสร้างประสบการณ์ทางสุนทรียะและแฝงแนวคิดด้านคุณธรรมแก่เยาวชนโดยไม่ต้องสั่งสอนอย่างโจ่งแจ้ง โดยจำแนกศึกษาเป็น 2 หัวข้อ คือ การใช้คำ และการใช้ประโยค

การใช้คำ

เมื่อผู้วิจัยศึกษางานประพันธ์ของอัศศิริทั้งสองเรื่องแล้ว กล่าวได้ว่าเนื้อเรื่องที่ชวนติดตาม ได้นำเสนอด้วยถ้อยคำที่เลือกเฟ้นมาอย่างพิถีพิถันจึงสามารถสร้างความประทับใจหรือกล่าวได้ว่าสื่อความหมายที่โน้มน้าวใจ

คำในนวนิยายทั้ง 2 เรื่อง สามารถพิจารณาใน 2 หัวข้อ จำแนกตามประเด็นต่อไปนี้ คือ ธรรมชาติ และประสบการณ์ทางอารมณ์ของตัวละคร

1. ธรรมชาติ

1.1 โลกสีน้ำเงิน

ในเรื่องโลกสีน้ำเงิน ผู้เล่าใช้คำนามเรียกธรรมชาติ ซึ่งมีบทบาทต่อชีวิตของมนุษย์ โดยเฉพาะในฉากท้องทะเล และในหมู่บ้านริมหาด สังเกตได้ว่าผู้เล่าใช้คำไทยพื้น ๆ ซึ่งมีความกระชับสอดคล้องกับชีวิตของชาวชนบท เช่น *ดวงตะวัน เคียน ขอบฟ้า ผิวคลื่น ผุ่งนก* ผู้เล่ากล่าวถึงธรรมชาติในความรับรู้ของคนว่ามีความเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงค เมื่อกติ

คำกริยาที่ใช้กับธรรมชาติแม้เป็นคำกริยา ๆ แต่ก็สร้างความรู้สึกที่ ความเคลื่อนไหวของ
ธรรมชาติทำให้ผู้เล่ามีความตื่นตาตื่นใจไปด้วย คึงตัวอย่าง

ดวงตะวันสีแดงโผล่ขึ้นมาจากขอบฟ้า (11)

เมื่อข้างขึ้นเดือนหงาย โลกสีน้ำเงินเปลี่ยนเป็นสีขาวประกายวาวพะเยิบไหว
อยู่รวมกันแพรยักษ์พลิวลมเล่น แลเห็นเดือนบนฟ้าสาดแสงจ้าลงมาตลอดทั่ว
ชายหาด (15)

พระจันทร์ลอยตัวขึ้นไปสูงแล้ว ทะเลแหวววาวคล้ายเกล็ดเพชร เพราะแสงส่อง
ต้องผอยคลื่น (16)

ทะเลเมื่อหน้าหนาวจะแต่งแต้มสีส้มไปอีกแบบหนึ่งมีหมอกขาวห่มคลุม
มีแคลสเหมือนควงไฟและมีรุ้งกินน้ำอยู่ที่ขอบฟ้าโพ้น (21)

สิ่งที่สร้างสีสันอย่างมากในข้อความข้างต้น ก็คือ ความเปรียบเทียบอุปมา โดยใช้
คำไทยง่าย ๆ แต่สร้างภาพชัดเจน เช่น เปรียบท้องทะเล (ซึ่งเรียกว่า “โลกสีน้ำเงิน”)
ที่เปลี่ยนเป็นสีขาวในยามกลางคืนตอนข้างขึ้นว่า เหมือน “ม่านแพรยักษ์พลิวลมเล่น”

กลวิธีที่สร้างความมีชีวิตชีวาที่มนุษย์รู้สึกได้จากความผูกพันกับธรรมชาติก็คือการ
ใช้คำทั้งคำนามและคำกริยากล่าวถึงธรรมชาติเหมือนเป็นบุคคลในความเปรียบบุคคลวัต
คึงตัวอย่าง

“ช่างโศกเศร้าจริงนะ คูมิกคริม ไปหมด คงหน้อยละซิคอนนี้มีแค่ลมมรสุม”

(11)

ลมแรงจัดในหน้านี้ กลิ่นก็ใหญ่กว่าปกติ ระลอกสีขาวไล่ลือแผ่กว้าง อย่าง
เย่อหิ่ง ทะเลส่งเสียงคำรามระคนปนกับเสียงแจ้จากฝูงนกนางนวลที่แหว่มาถึง
ฝั่ง (22)

แขกประจำดูรื้อนของบ้านริมทะเลคือแมงกะพรุน...มันมากับน้ำใสที่อบด้วย
เปลวแดดและความเงิบของคลื่นลม (33)

พอบอกด้วยว่า คาวทะเลกินหอยและปะการังเล็ก ๆ เป็นอาหาร ทำให้ผมอด
สงสัยไม่ได้ว่า ก็แล้วความบนท้องฟ้ากว้างนั้นเล่าจะกินปูเมฆสีขาว ที่ลอย
ฟุ้งนั้นอยู่หรือเปล่า...(41)

ผู้เล่ายังพรรณนาภาพของการทำมาหากินกลมกลืนไปกับธรรมชาติ เช่น

แสงคาววอมแวมอยู่เหนือผืนน้ำนิ่ง แสงจากเรือเร่หาปลาพอจะมีอยู่บ้าง
เคลื่อนไปใกล้ดาวโหว่ที่เห็นอยู่ใต้น้ำ (89)

บางครั้งผู้เล่ากับธรรมชาติ ปรากฏในตำแหน่งประธานของประโยค และทำกิริยา
เดียวกัน การซ้ำคำกริยาเช่นนี้ แสดงความรู้สึกแนบแน่นของบุคคลกับธรรมชาติ เช่น

ผมตื่นแต่เช้าวันนี้และทะเลก็ตื่นแล้ว (11)

1.2 มหกรรมในท้องทุ่ง

ในเรื่อง มหกรรมในท้องทุ่ง คำที่เด่นเป็นคำเรียกธรรมชาติที่รู้จักคุ้นเคยคืออยู่แล้ว
โดยผู้แต่งเลือกมาประกอบในข้อความที่ให้ภาพชัดเจน สร้างบรรยากาศที่มีชีวิตชีวา
มีความเคลื่อนไหวน่าตื่นตาตื่นใจ ดังตัวอย่าง

เมื่อฝนซาฟ้าสว่าง... เพชรข่องลงจากเรือนไม้ ออกวิ่งสู่ท้องทุ่ง เขาจับกลิ่นไอดินอันหอมหวานอยู่พักใหญ่ ขณะมองหาเพื่อนยังมองหาไม่เห็น ญาติพี่น้องไป
ด้วยน้ำ ระงมด้วยเสียงกบเขียด ได้ปูเมฆล่องลอย ทิวศาลตระหง่านสูงกว่าที่เคย
เห็น ภูเขาข่มคล้ายอุ่มน้ำเอาไว้ แมกไม้โหว่ด้วยลมล่อง ลมเย็นค้องผิวขาว (11)

ฤดูฝน พงษ์นารถ และป่า เหมือนถูกระบายดีด้วยไม้ดอกสารพัน (13)

นกกกระยางสีขาวมาหนองน้ำเมื่อฝนหาย หนึ่งสติ๊กของเด็ก ๆ แคะทำให้มันแตก
ฝูงบินขึ้นสู่ท้องฟ้า (26)

ออกพรรษา, ฝนมาถึงปลายฤดูแล้ว ท้องนาเขียวและใบข้าวเริ่มรับลมหนาว
จากขุนเขาบนฟ้าสูง เมฆก็เริ่มจะเป็นเกล็ด (33)

บึงลัดมีแต่ความวิเวกเมื่อยามบ่าย เสียงนกแก้วกวด ไก่อยู่ตามใบกล้วย กลาง
ไร่ และฝูงผีเสื้อไกวปีกระยิบระยับเห็นอยู่ที่ทุ่งโสนชายน้ำ เงามไม้ทอดลงไปใบบัว
บัวใหญ่ ฟองน้ำขาวลอยนิ่งอยู่เคียงใบบัวนั้น ปลาสร้อยแคบฝูงทำให้น้ำเป็นริ้ว...
(39)

ดวงตะวันเห็นสีแดงไปเขวนอยู่ที่ยอดไม้ สุดภูเขาปลายฟ้า อาบสีต่าง ๆ กัน
(78)

คืนนี้ฟ้าสว่างเหมือนกลางวัน มองไม่เห็นดาวแม้แต่ดวงเดียวบนฟ้าสูงชัน
(97)

บ้านไร่ ฤดูร้อนเมื่อตะวันตรงหัว แดดกระจายลงสู่ท้องนาว่างที่แห้งเป็น
ประกายระยิบไหวคั่นอยู่ทั่วไป (105)

ความร้อนแล้งเข้าคุกคามบ้านไร่และโหมหนักหน่วงยิ่งขึ้นเมื่อปลายเทศกาล
สงกรานต์ ลอมฟางแห้งเหลืองถูกลมแรงกระซอกปลิว และหมกลงอย่างรวดเร็ว
จนวิวควายชากลำบาก ท้องนาแดกระแหง มีแต่ก้อนดินและไอร้อน บึงบางน้ำ
ขุดขุ่นยิ่งกว่าทุก ๆ ปี ป่อน้ำก็ตกลึก ก้มมองถึงตาลาย... ไร่พริก ไร่มะนาว เป็น
อันมากขึ้นคายแห้ง และคงตาลออกสีเหลืองอย่างไม่เคยเป็นมาก่อนในบ้านไร่...
(125)

ขบวนแห่นางแมวเล็กแล้ว... เมื่อถึงเวลาเย็นย้ายกลุ่มเมฆก็รวมตัว ฟ้าร้อง ครางครืนได้ประเดี๋ยวก็เงียบ และฝนยังไม่ตกลงมา! (128)

เค็ล ๆ วิ่งตามรถหนักกลางแปลงกันกรูเกรียว โดยไม่พรั่นแคคร้อนอยู่บน ถนนสีฝุ่นแดง ที่โรยละอองกลบใบไม้แห้งริมรั้วบ้านและหลังคาเตี้ย (132)

ถึงยามเย็นฟ้ามืด และส่งเสียงร้องครืน เมฆรวมก้อนมหึมาส่งสายน้ำลงมาจากฟ้าราวกับว่าฟ้านั้นร่ำแตก ฝนเทจ๊ก ๆ บ้านไร่วิวกปอน ท้องนากว้างน้ำด้วย น้ำไหลไปทุกหนแห่ง (133)

ลักษณะเฉพาะของข้อความข้างต้นที่เห็นเด่นชัด คือ การสร้างบรรยากาศให้ผู้อ่านร่วมรู้สึกไปด้วย โดยการใช้คำเน้นสี เช่น สีของท้องฟ้ายามเย็น สีเหลืองของดวงดาวหน้าแล้ง ฝุ่นสีแดงของถนน หรือความเคลื่อนไหว เช่น ความเคลื่อนไหวของแมกไม้ในท้องทุ่ง ผุ่งผีเสื้อไกวปีก และเน้นเสียง เช่น เสียงฝนตจ๊ก ๆ เสียงนกกวักกวัดไกว เป็นต้น จะเห็นได้ว่า คำในข้อความที่กล่าวถึงธรรมชาติที่อัศจรรย์เลือกมาใช้ในเรื่องนี้สร้างความเพลิดเพลินให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ร่วมไปกับอารมณ์ความรู้สึกของตัวละครในท่ามกลางธรรมชาติที่เคลื่อนไหวไปตามฤดูกาล

2. ประสบการณ์ทางอารมณ์ของตัวละคร

2.1 ประสบการณ์ความสุข

2.1.1 โลกสีน้ำเงิน

ในเรื่อง โลกสีน้ำเงิน ผู้เล่าแสดงประสบการณ์แห่งความสุขด้วยคำกริยาและกริยาวลีที่บ่งบอกพฤติกรรมที่เขาและเพื่อน ๆ แสดงออกในการเล่นอย่างเต็มที่สอดคล้องกับเหตุการณ์และบรรยากาศ ดังเช่น

เมื่อลมหนาวพัดแรง พ่อกำปากจึกจึก พลังก็ออกวิ่งขณะที่ผมส่งเสียงหัวเราะ
ชอบใจ (13)

การไล่ล่าปูลมหรือเจ้าปูผี สนุกมาก ระหว่างแสงเดือนเด่นเป็นใจให้เห็นมัน
แจ่มจะ ปูลมจะออกมาหาอาหารตอนกลางคืน ขณะที่พวกเด็กต่างพากันวิ่งไล่
ตะครุบจนหกหลัมจมคว่ำ และเมื่อวิ่งไม่ทันก็จะตามไปที่รูที่มันเพิ่งจะดับหายลงไป
เอาไม้ขุดค้นหา และถ้าใครเหนื่อยก็จะผลัดกันมานั่งเฝ้าข้างกองไฟ ผมออกไปไล่
จับอยู่หลายเที่ยวเหมือนกัน รู้สึกสนุกและก็เหนื่อยจนหายหนาว (18)

แม้ในช่วงความสูญเสียของผู้อื่น การได้ประสบสิ่งแปลกใหม่ก็สร้าง
ความสนุกสนานความวุดิกาวะของเด็กที่ยังคืออยู่ เช่น

ผมกับเพื่อนเด็ก ๆ ที่อยู่ตามชายน้ำตื้นมีสิ่งตื่นเต้นยิ่งกว่า ด้วยผลไม้หลาย
ชนิดที่ลอยหลุดจากเรือล่อมหลงเข้าฝั่งมามากมาย เราสนุกสนานอยู่กับเงาะ ส้ม
แดง ไม้ ลำไย ลิ้นจี่ ฯลฯ อิ่มเอมสุขสม ปล่องเสียงหัวเราะลอยล่องอยู่เหนือ “โลก
สีน้ำเงิน” ... (46)

2.1.2 มหกรรมในท้องทุ่ง

ในเรื่อง มหกรรมในท้องทุ่ง ประสบการณ์เกี่ยวกับความสุขและความพอใจของ
ตัวละครกระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกสนุกสนานเพลิดเพลินไปด้วย โดยเฉพาะประสบการณ์ของ
ตัวละครท่ามกลางวิถีชีวิตตามธรรมชาติที่มีสีสันและมีชีวิตชีวา โดยบางครั้งมีคำกริยาที่ระบุ
อารมณ์ของตัวละครซึ่งสอดคล้องกับบรรยากาศด้วย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

เพชรเหลียวกลับไปมองบ้าน โรมะนาวพราวด้วยดอกไม้แดดส่อง พุ่มเขียว
สดไสไหวพะยิบไปมาเหมือนว่าโบกมือทักสวัสดิ์เด็กน้อย...เพชรอมยิ้ม เขา
ออกวิ่งจากทุ่งนาไปที่ป่าละเมาะ (11)

* ดันฉบับพิมพ์ว่า เจ้าผี น่าจะตกคำว่าปู เนื่องจากในหน้า 17 มีข้อความว่า “ปูลม... เขาเรียกมันว่าปูผี เพราะมันวิ่งไว ปราดเปรี้ยว”

ต้นตาลข้างเป็นคตทียบ ยืนจับกลุ่มกันอยู่คล้ายว่าคนมีเพื่อนมาก และเอาแต่
 สรวลเสเฮฮา ... และบ้างก็จับคู่อยู่กับเฉพาะสองคน มีความสุขเฉพาะตน ไม่ค่อย
 สูงถึงกับใครนัก “เหมือนพ่อกับแม่ของมิ่งแหละ” พ่อบอกเพชรทำนองนี้ ก่อนจะ
 หัวเราะครีครื้นจนแม่แอบค้อนให้ (12)

หน้าน้ำหลากผู้คนมีสีหน้าบอกความสุข (37)

โรงเรียนพักเที่ยง, ครูดาบจ่อมอยู่กับโต๊ะ หันหน้าออกทุ่งกว้างทางหน้าต่าง
 ของห้องเรียน ศิเสื้อแสนสวยกวัดไกวอยู่กับพุ่มสน รูปร่างอยู่กับแดดเข้ม
 ลมเปลี่ยนทิศไกวคอกเหลืองจากราชพฤกษ์...ครูดาบกวาดตามองบ้านไร่อยู่ด้วย
สีหน้าอาบสุข (103)

ประสบการณ์ทางอารมณ์ของตัวละครยังสัมพันธ์กับกิจกรรมการเล่น กิจกรรม
 ในพิธีกรรมในเทศกาล และการรับรู้ข่าวสารหรือความเคลื่อนไหวของบุคคลในชุมชน เช่น

ลูกผู้ชายของบ้านไร่ที่เป็นผู้ใหญ่มีวแต่ต้นอยู่กับตาลเดี่ยว ยอดขุนเข่า
 ในขณะที่เด็ก ๆ อย่างเพชรและหย่องคู้้นั้น กำลังเปล็ดเปล็ดอยู่กับไม้จาม
 หนังสติ๊กที่มีนกเป็นเป้า... (28)

“ถ้าว่าไอ้ตาลเดี่ยว มันดิบจักรยานไปจับสาวบ้านเหนือ รดล้มกระแทกถูก
หัวคิ้วแตก” พ่อว่าพร้อมกับหัวเราะหึ หึ อย่างอดจำไม่ได้ (32)

....ครูดาบชอบปลากัด หนีไม้พันเรื่องนี้ ซึ่งทำให้เพชรและเพื่อน ๆ เด็ก
 ผู้ชาย คาถากวาวง่าใจ (36)

รุ่งเช้า ในชั้นเรียนมีรูป “ไปทะเล” แฉวนคิดหมาด ๆ อยู่ข้างฝาของห้องเรียน
 คูหน้าพวกเด็ก ๆ ภายในรูปถ่ายนั้น บอกอาการสิง โสคคิมดาและรีนเริง ยกวัน
 ครูดาบยืนหน้าถ่มึงทึงมั้งอยู่คนเดียว จนเด็ก ๆ หัวเราะ ! (65)

พวกเด็ก ๆ ต่างเฮฮากันด้วยความสนุกอยู่กลางทุ่งนอกรางระหว่างแสงเดือน
หน้าหนาว (68)

พวกเด็ก ๆ มักไล่เล่นกันอยู่รอบ ๆ กองไฟ คิ้วกลมกลางคืนที่ชะเขี่ยก ลอย
เสียงหัวเราะไร้เดียงสาและเสียงกบกับจากปากน้อย ๆ ที่เคี้ยวข้าวเม่ากลมมะพร้าว
อยู่รอบ ๆ กองไฟนั้น (96)

ขบวนแห่เป็นริ้วมาบนคันนาสูง เสียงกลองยาวและเสียงโห่เกล้าใบข้าวต้อง
ลม ระฆังอยู่เหนือทุ่งกว้าง พรรคพวกเกล้ามาร่ำรำรา ถือชอค้อย ฉาดกล้วย และ
ส้มลูกไม้ พวกเขาบ่ายหน้ามายังเรือนบ้านเฒ่าเพิ่ม ท่ามกลางเสียงตำรวลสุขในวัน
เริ่มต้นชีวิตใหม่ (103)

ความตื่นเต้นยินดีของตัวละครยังเชื่อมโยงกับโอกาสแปลกใหม่อีกด้วย ดัง
ตัวอย่าง

เพชรรู้สึกดีใจที่จะได้ไปเห็นตัวตึกใหญ่โคในจังหวัดเป็นครั้งแรกของชีวิต
ที่ได้ยินแต่เรื่องเล่า เขาตื่นเต้น ตื่นเต้นอก (109)

...เมื่อครูสงกรานต์มาถึง ลูกสาวมีเต้าสวยของครูสมศรีคนนี้ได้ทำให้ผู้เป็น
แม่กระหิมย์ภูมิใจในการละเล่นอย่างหนึ่งที่เรียกว่า “เข้าทรงแม่ศรี” (117)

ในบทสำคัญ คือ “ครูจวง” ซึ่งมุ่งแสดงประสบการณ์ความผูกพันกับถิ่นเกิดของ
ชาวบ้าน ผู้อ่านจะได้ร่วมอารมณ์สนุกสนานสง่าก๊าย ก่อนที่ชาวบ้านจะเคลื่อนย้ายออกไป เช่น

...ในเนื้อเรื่องและคำพูดของตัวหนังสือที่ออกจากปากครูจวงนั้น มักจะเป็น
เหตุการณ์หรือเรื่องราวในปัจจุบันที่คนในแต่ละท้องถิ่นต่างรู้จักกันอยู่ และนี่คือ
การจี้จุดคนดูให้สนุก ให้หัวเราะและเฮฮาลอยข้ามป่าดงทุ่งออกไปไกลเสียงนักร้อง
แล้วที่สุดท้ายก็จะเพลินจบกับห้องเรื่องของหนัง (137-138)

หนุมานผู้เป็น “ขวัญใจ” ของเด็ก ๆ เหาะทะยานตีลังกาข้ามฟ้าไปทำลายเขื่อนยักษ์พังทลายราบลงมา ซึ่งไม่เพียงแต่เด็ก ๆ เท่านั้นที่หัวเราะชอบใจ...ผู้ใหญ่หลายคนของบ้านไร้ก็นับมือยินดี... (143)

จะเห็นได้ว่าคำที่แสดงประสบการณ์เกี่ยวกับความสุขและความพอใจมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของตัวละครในโอกาสต่าง ๆ แม้แต่เมื่อมีปัญหาบางประการ เช่น ความสุขในการคูนั่งของชาวบ้านเป็นอารมณ์ชดเชยที่ต้องเผชิญปัญหาที่แก้ไขไม่ได้ในชีวิตจริง

2.2 ประสบการณ์ความทุกข์

2.2.1 โลกสีน้ำเงิน

ประสบการณ์ของตัวละครในเรื่องโลกสีน้ำเงินนี้ ไม่ได้มีแค่ด้านสนุกสนานเท่านั้น แต่ยังมีด้านความทุกข์และความไม่พอใจ ได้แก่ ความกลัว ความโกรธ ความเศร้าโศก ความคับข้องใจ อาจสังเกตได้จกการใช้คำที่มีความหมายโดยตรง เช่น โกรธ โศกเศร้า เหนื่อย โทคร้าย กลัว เศร้า ร้องไห้ เจ็บน เจ็บเข่า เหวง ดังตัวอย่าง

ใช้โลมาที่มาแยกคืนตัวนี้เป็นชนิดใด ผมไม่ใส่ใจนัก คิดว่ามันคงจะหลงฝูง พลัดเพื่อนจนได้รับอันตรายเข้า หรือไม่ก็คงเจ็บป่วยใกล้ตายถึงได้มาขายฝั่ง รอวาระสุดท้าย

นี่เจ้าคิดถึงเพื่อนใหม่ มิลูกอยู่หรือเปล่า เออ! คุณ ร้องไห้ น้ำตาไหลเป็นทาง...
เจ้าโลมากระซิกเอ๊ย (31)

อย่างไร, ค้วนก็จะทำท่าเศร้าทุกครั้งที่มีใครกล่าวอะไร ให้กระเทือนถึงนิ้วที่ขาดหายไป (40)

เมื่อแรกเราหัวเราะ แต่เมื่อเห็นค้วนร้องไห้ มีน้ำตาแห่งความผิดหวัง เราก็อพ
กันนั่งเจ็บ เจ็บเข่า เหงา เศร้า (43)

ผมหันไปมอง ยังเห็นเขาร้าให้ กอดเรือกระดาศอยู่กับอก ระหว่างฝนตกลงมา
ราวกับฟ้าล่มแล้ว (48)

เช้าวันนี้ แสงแดดเป็นสีเสี้ยวลอดเงาไม้มะพร้าวโปร่งสะท้อนน้ำในบ่อปูน
เป็นประกายมองหมองใหม่ เลือดแดงฉาน ไปทิ้งบ่อ (53)

เจ้าปู่เสถวนเคลื่อนกลานไปพร้อมกับ “บ้าน” ของคนอื่น ซึ่งอาจจะเป็นรังคุ้ม
ภัยมัน ไปจนชั่วชีวิต นอกจากบางตัว...อนิจจา อย่างที่ผมกับเพื่อนทำมันยับเยิน
ปนปี้...(70)

ชายตาบอดคนหนึ่งของหมู่บ้านชายทะเล เขาร่อนเร่ขอทานมาตั้งแต่เด็กแต่
น้อย โดยร้องเพลงเสี่ยวชายเลี้ยงแลกเศษเงินไปวัน ๆ เล่ากันว่า เมื่อหนุ่มรุ่นเขา
เจ็บหนักจวนตาย ขณะที่ใครต่อใครทอดทิ้ง หญิงสาวคนหนึ่งเข้าโอบอุ้มเขา
เอาไว้ และต่อมาคือเมียเขา (70-71)

ผมหล่นหม่นหมอง เมื่อนึกถึงสายวันหนึ่งของฤดูร้อนนั้นแล้ว เหมือนกับที่ผม
ได้ทำร้าย ชายชราขอทานผู้พิการคนนี้ห่วย ! (72)

ผู้ใหญ่หลายคนรู้, พวกเขาทำปากจิกจิกคล้ายกับว่าหวาดเสียวแทนเด็ก ที่ชอบ
ไปเล่นกับคนบ้า, แต่พวกเราไม่นึกอย่างนั้น มีแค่ความสงสาร และให้รู้สึกเสี่ยว
เสี่ยวตายเขา

เขาถูกใส่กุญแจมือมีคนล้อมหน้าล้อมหลัง ไปบนถนนเลียบชายทะเลและ
ในขณะที่พวกเราเด็ก ๆ พากันวิ่งตามหลังเขา ไปเป็นพรวนนั้น, เขายังหันมาอ้อม
เสี่ยวเป็นการส่งท้ายร่ำลากัน (79)

ผู้อ่านจะได้พบว่า เมื่อตัวละครบางตัวมีอารมณ์เสี่ยวหรือเป็นทุกข์ เขาอาจได้รับความ
เห็นใจและมีผู้อื่นรู้สึกร่วมกับเขาด้วย ประสบการณ์ด้านนี้จึงทำให้ผู้อ่านเรียนรู้ความงาม
ในความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วย

2.2.2 มหกรรมในท้องทุ่ง

ในเรื่อง มหกรรมในท้องทุ่ง ผู้อ่านได้พบคำที่แสดงประสบการณ์เกี่ยวกับความทุกข์ เช่น คำว่า ขัดแค้น ร้องคราง ร้องไห้ อารมณ์เสีย เสียหน้า เสียเงิน เจ็บซ้ำ น้ำใจ เศร้าสร้อย เห็นใจ เกลียด เจ็บ และ เจ็บปวด เป็นต้น ดังตัวอย่าง

เพชรและเพื่อนๆ ต่างกระโดดโลดเต้น ส่วนหย่องผู้นั่งนิ่งนัยน์ตาวาว ขัดแค้น,
เขาเสียส้นขาไปเกือบหมดข้อมือและรู้สึกเป็นเรื่องยากที่จะซื้อหามาได้ใหม่
(18)

...เขาถูกวิ่งออกมาถูกไฟโซนในความมืด ส่วนหย่องผู้นอนร้องครางคืนเร่าอยู่
บนเตียง ! (20)

ในข้อความข้างต้น ขณะที่เพื่อน ๆ สนุกสนานเมื่อจิ้งหรีดของหย่องผู้พ่ายแพ้
ความคับข้องใจของหย่องผู้เป็นสิ่งที่ผิดแผกจากอารมณ์ของตัวละครอื่น และเป็นเหตุผลให้
หย่องผู้ต้องคืนรนไปหาจิ้งหรีดตัวใหม่จนพบความทุกข์มากขึ้น

ประสบการณ์ความทุกข์ยังช่วยย่ำให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้ความรุนแรงของความคิด
ดังที่เมื่อหย่องผู้เล่นยิงหนังสติ๊กแล้วมีผู้ปกครองมาร้องเรียนว่า ไล่ไปเลยเพราะมีเด็กยิงหนังสติ๊ก
เข้าแล้วไล่ หย่องผู้จึงถูกตีหนักกว่าคนอื่น แม้ว่าไม่มีการบีบบังคับให้สารภาพ

...ครูดาบเข้มนมองหน้าก่อนลงมือหนักขึ้นนิด พลังดักคอปไปด้วย “ครูรู้ว่า...
รู้ว่าใคร”

หย่องผู้เดินกลับเข้าชั้น ทำปากเบ้จะร้องไห้ (31)

ความผิดพลาดโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์ก็เป็นที่มาของความทุกข์เกินคาดคะเน เช่นที่
เพชรกับลำดัดแอบดูหนุ่มสาวพลอดรักกันแล้ววิ่งหนีไปชนวิววนไฟไหม้ลอมฟาง

เพชรต้นตะลึง เขาตะโกนเรียกหย่องผู้ และร้องไห้เมื่อเห็นไฟเผาผลาญเสื้อ
ลำแพนในลอมฟาง อย่างบ้าคลั่งอยู่ระหว่างแสงเดือนเย็น ! (100)

ประสบการณ์ความทุกข์อาจเกิดในการเล่นได้พอ ๆ กับความสุข ดังตัวอย่าง

เจ้าของลูกข้างเจ็บพอ ๆ กับมัน เมื่อได้เห็นลูกข้างของเขาถูกเจาะหัวอยู่
ตรงหน้า เขาจะรู้สึกเสียหน้าความเป็นคนเก่งและรู้สึกเสียเชิงในการเล่นของ
ลูกผู้ชาย ถ้าลูกข้างของเขาแตก เขาอาจร้องไห้ออกมาด้วยความเจ็บซ้ำน้ำใจแทน
(113)

ตัวละครแม้เป็นเยาวชนก็ประสบความทุกข์เพราะความผูกพันเมื่อเห็นสัตว์ที่เลี้ยง
มาถูกฆาตกรรม ดังที่ศรีนวลเป็นทุกข์แทนลำลี ในขณะที่หย่องคูู้สึกเป็นทุกข์เพราะเห็นใจ
ศรีนวลซึ่งเป็นเพื่อนและเห็นใจแมวด้วย ดังตัวอย่าง

ศรีนวลเคยเห็น “การแห่นางแมว” มาก่อน ทำสีหน้าเศร้าร้อย (124)

กลุ่มเด็ก ๆ เดินตามขบวนแห่นางแมวไป หย่องคูู้ไม่รู้สึกสนุกด้วย เขาเห็นใจ
แมวที่รู้ว่ามันเกลียดน้ำ และคนที่เปี่ยกและ ลำลีได้แต่หุดหัว ร้องกราง และสิ้นตัว
(126-127)

และหย่องคู้อยู่เป็นทุกข์เมื่อเขาเห็นศรีนวลร้องไห้ เธอเดินตามแมวแสนรักไป
ด้วยน้ำตาเปื้อนแก้ม ศรีนวลร้องไห้คราวันนี้ไม่เหมือนคืนเข้าทรงแม่ศรี คืนนั้น
เธอเจ็บกาย แต่วันนี้เธอเจ็บปวดแทนแมวลีลำลีที่เลี้ยงมา (127)

คำที่แสดงประสบการณ์เหล่านี้ นอกจากจะทำให้ผู้อ่านเข้าใจธรรมชาติของมนุษย์
เมื่อพบประสบปัญหา ยังบ่งบอกจิตใจอันละเอียดอ่อนจับซ่อนให้ผู้อ่านได้เรียนรู้อีกด้วย

การใช้ประโยค

ในงานวรรณกรรมทั้งสองเรื่องเห็นได้ว่าอักษิริใช้รูปประโยคอย่างหลากหลาย โฉมน้ำผู้อ่านให้มีอารมณ์ร่วมได้ จะวิเคราะห์ประโยคตามประเภทใหญ่ ๆ เป็นประโยคที่แบ่งตามลักษณะโครงสร้างของประโยค และประโยคที่แบ่งตามความมุ่งหมายในการสื่อสาร

1. ประโยคที่แบ่งตามลักษณะโครงสร้างของประโยค

1.1 ประโยคความเดียว

1.1.1 โลกสีน้ำเงิน

ผู้วิจัยพบว่าในเรื่องโลกสีน้ำเงินมีประโยคความเดียวขนาดสั้นเป็นส่วนใหญ่ เหมาะกับประสบการณ์ของตัวละครในช่วงปฐมวัย มักปรากฏในคำบรรยายอย่างเรียบง่ายและกระชับ เช่น

โลกสีน้ำเงินของผม, คันดูคุณวันนี้ เริ่มแล้วอย่างรวดเร็ว (13)

แมงคาคะเลเป็นสัตว์เปลือกแข็ง (65)

ประโยคความเดียวเหล่านี้ เรียงต่อกัน โดยไม่ต้องมีคำเชื่อม กล่าวได้ว่า ผู้แต่งเลือกใช้ความเดียวมากกว่าความรวมและความซ้อน โดยอาจแสดงความสัมพันธ์ระหว่างประโยคด้วยการละหน่วยประธาน

ลมเย็นต้องผิวเนื้อ / ผมนั่งหนาวอยู่บนฝั่ง (15)

พวกเราวางแฉก/ ต่างวังหนีเข้าบ้าน /ผมร้องบอกแม่/ คนบ้า! /คนบ้า เขาเอาเรือผมไป (47)

7 / ใช้กันระหว่างประโยคที่ต่อเนื่อง

“ เป็นประโยคความซ้อน

““ เป็นประโยคความรวม

เรา-พ่อแม่ลูก, นั่งอยู่กับซานบ้าน / เฝ้ามองทะเล ยามนี้มีแต่ความมืดและเสียง
คลื่นร่ำพัน... (89)

บางที่ใช้ประโยชน์จากความเคียวตามด้วยประโยชน์ความรวม หรือความซ้อน

ผมรีบปิดหน้าต่างบ้าน / รู้สึกหนาวลมที่พัดพुरुเข้ามา” (11)

ผมใส่เสื้อหนาวสีสวย / เปิดประตูบ้านออก / แล้ววิ่งคิงลงไปยังชายหาดเบื้อง
หน้า ที่เรือหาปลาของพ่อลอยถ้ำอยู่อย่างเงียบ ๆ ” (12)

ผมกับพรรคพวกหันไปมอง-เขา, / คนบ้านแม่ ๆ ขึ้นเปียกปอนอยู่กลางฝน / ผม
เฝ้าชั่งเหียงและดวงตาแดงถ้ำ” ... (47)

กระเป็นแต่ทะเลชนิดหนึ่ง / ขาถ้ำหน้าและถ้ำหลังของมันไม่มีนิ้ว” (51)

แม่บอกผมว่า / ผู้งปลาหมึกนั้นเหมือนคนหนุ่มคนสาวที่จากบ้านชายทะเลหาย
เงียบไป” (60)

เรา-พ่อแม่ลูก, นั่งอยู่กับซานบ้าน / เฝ้ามองทะเลยามนี้มีแต่ความมืดและเสียง
คลื่นร่ำพัน” (89)

1.1.2 มหกรรมในท้องทุ่ง

ในเรื่อง มหกรรมในท้องทุ่ง มีประโยชน์ความเคียว ในการสื่อความหมายอยู่มาก
โดยอาจแทรกด้วยประโยชน์ความซ้อนอยู่บ้าง ดังตัวอย่าง

...นาจึ่งนองไปด้วยน้ำ/ ระงมด้วยเสียงกบเขียด ได้ปุยมเมฆล่องลอย (11)

นกนั้นแหละตัวดี/ ขวนให้มือไม้คัน” /อยากวิ่งออกจากห้องเรียน... (23)

“ครูใหญ่มาไว้ย!.../ พวกเราหนี!...” /เสียงใครคนหนึ่งตะโกนขึ้น /วงปลาถัด
แตกกระเจิง (53)

“รอบละบาทเคียวครีบ/ ดูครั้งเดียว/จะติดใจ /ต้องกลับไป/ฝันต่อที่บ้าน/ อ้าว !
...ที่ ๆ จะถึงเลใจอยู่ทำไมครับ ! /น้อง ๆ พวกนี้มีของคืออยู่แล้วข้างใน /เปิดให้ดู
กันจะ ๆ”/โฆษกเชิญชวน (74)

แม่กางมุ้งแล้ว/ เพชรเข้านอน/ รู้สึกหนาวเย็น /ยุ่งมากวนอยู่ที่หู /เขายังนอน
ไม่หลับ (79)

บ่ายวันต่อมา พ่อพาเพชรไปบ้านเด่นเพิ่ม /คนเฒ่าสายหน้า (114)

ขบวนแห่หยุดลงตรงหน้าวัด/แมวถูกปล่อยออกมา /มันหมดแรงที่จะวิ่ง”/
นอนหอบหายใจ/ หลับคาพริ้ม /ศรีนวลวิ่งเข้าไปอุ้ม/ หยองคู่รู้สึกโล่งใจ (127)

“ผู้กันบนฟ้า /อิงกันบนบก/ ตกลงไปในน้ำ.../คำดาบ/ลง ไปแทง...ให้รู้ว่า
ไอ้เสือร้ายไม่เคยพริ้น!” (132)

“ข้ามีข่าวล่าสุดของก้านไร่จะมาบอก”...”/ ครูจงเอ่ยขึ้นอีก.../ “เอาไว้รู้กัน
หน้าจอหนังคืนนี้ก็แล้วกัน ผู้ใหญ่” (138-139)

1.2 ประโยคความรวม

1.2.1 โลกสีน้ำเงิน

ในวรรณกรรมเรื่อง โลกสีน้ำเงิน ประโยคความรวมใช้ในคำบรรยายและ
บทสนทนาดังนี้

1.2.1.1 บอกความต่อเนื่องของประสบการณ์และการกระทำในเรื่องในใจต่าง ๆ

ก. คำบรรยาย

...หุผมได้ยื่นเสียงทะเลร้อง และตาผมก็มองเห็นว่ามันเปลี่ยนแปลงไป
อย่างไร (10)

...เจ้าแมงกะพรุนพวกนี้เป็นพวกหลงระเรีงเล่นน้ำตามชายฝั่งตื้น และถูก
คลื่นซัดมาติดทราย ยามเมื่อน้ำทะเลลงมันก็หมดโอกาสที่จะได้กลับไปแหวกว่าย
อีก นอกจากรอความตายด้วยความจืดจางจากแสงแดด (35)

... เมื่อยามอยู่บนบกมันก็กลับทะเลได้โดยการจดจำกลิ่นน้ำและจากการ
สังเกตแสงสะท้อนของทะเลจากท้องฟ้า (52)

...ปลากระบอก มีปีกร่อนเหินหาไปบนผิวทะเลและสามารถข้ามลำเรือได้
แล้ว ลูกก็จะรู้สึกสนุกตื่นเต้นประหลาดใจ (91)

ข. บทสนทนา

“...เอาเมื่อกะกล่าวหาหนูคิดทำเป็นลูกกะตา แล้วก็เจาะรูตรงคอมัน ...”(12)

“บาปกรรมนะเจ้า...” พระรุคงค์องค์หนึ่งปีกกลดอยู่บนเนินทราย เดินเข้ามา
ดูผมขณะที่กำลังใช้ไม้ท่อนตีกระหน่ำเจ้าแมงกะพรุนเหลวและอยู่ชายน้ำ...

“พ่อแม่ของเจ้ามีอาชีพเป็นชาวประมงก็มาสัตว์ตัดชีวิต บาปมากพออยู่แล้ว
เจ้ายังเป็นเด็กเล็กควรหัดสร้างแต่เมตตา น่าจะปล่อยมันกลับลงทะเลไปเสีย ก็นึก
ไม่ได้ไม่ไหวหรือ...” พระรุคงค์ว่า (35)

“ไ้อ้ปลาควานี่นะ...” แม่บอกกับผมและเพื่อน ๆ ที่รุ่มล้อม พวกเราคนทะเล
เรียกมันว่าปลาควาน...” ต่อให้ส้วต้วมันออกเป็นท่อน ๆ มันก็จะยกเป็นตัวใหม่
เติบโตต่อไปได้ ควานข้างใดข้างหนึ่งของมันถ้าหักพังขาดหายไปได้แชน้ำไม่นาน
มันก็จะงอกเต็มตามเดิมอีก”...(42)

“มองมันเป็นวง ๆ ออกแดง ๆ เขียว ๆ เล็กนิดเดียวเท่านั้นแหละแต่แกละเอ๊ย...
ฤทธิ์เคหมันไม่ย่อย เกาะแถมเรือเสากระโดงงี้ เรือเอียงวูบไปเขียวแหละ...”
ผู้เฒ่าเล่า “ข้าเคยพบมาแล้ว ต้องเอาน้ำมันสาธหรือไม่ก็ต้องทำพิธีแก้ผ้าออกไปขึ้น
ประจัญหน้ากับมัน และตะโกนไล่มันไป” ผู้เฒ่ายืนยันในสิ่งที่ได้เห็นมาและย้ำ
ในความเชื่อที่ชาวเรือรุ่นก่อนเก่ากล่าวส่อนกันมา (84)

1.2.1.2 บอกความขัดกันและ/หรือความคล้อยตามกันของสิ่งที่พบเห็น

ก. คำบรรยาย

...มันอยู่ทะเลน้ำลึก แต่คงพลัดหลงฝูงเข้ามาชายฝั่งดิน (12)

คนเรือทั้งหลายไม่ออกเที่ยวงานกลางคืน ก็ระนอนหลับอยู่บนฝั่ง (16)

พ่อกับแม่ได้ปลามาก แต่ผมกับเพื่อน ๆ ไม่ตื่นตื่นเท่ากับปูลมที่ซัวเฮี้ย
อยู่ในกระป๋องกันลึก ที่พวกเราได้ใช้ฝีมือพิชิตจับมันมาได้ (18)

...ว่าสีเป็นรูปสัตว์แปลก ๆ ในมือน้อยของเด็กก็ถูกโยนขึ้นไปแล้ว แต่มักจะ
ตกเกาะอยู่กับท้องถนนมากกว่า (22)

...ส่วนใหญ่มันจะชอบพวกกุ้ง ปลาหอยหรือไม้ก็ชอบขโมยไข่ของนกชนิด
อื่นเป็นอาหาร แต่พวกอีแรงนั้นมันชอบของเน่าอย่างเดียว (24)

...ผมไม่ใช่ใจนัก คิดว่ามันคงจะหลงฝูง พลัดเพื่อนจนได้รับอันตรายเข้า
หรือไม่ก็คงเจ็บป่วยใกล้ตายถึงได้มาชายฝั่ง รอวาระสุดท้าย (31)

...เราไม่เอาไม้ตีมันให้ตายจนแหลกเหลวคามือก็จะเอาไม้หรือเท้าเขี่ยให้มัน
กระเด็น ออกไปไกลห่างจากน้ำทะเลให้มากที่สุดที่มากได้ (34)

ไอ้ตัวนของเราได้รับการเห็นอกเห็นใจทั้งเพื่อนเด็กและผู้ใหญ่ในหมู่บ้าน ชายทะเลเพราะพากันหัวนไหวว่าถ้าเขาโตขึ้นเป็นชาวเรือก็คงจะทำงานไม่ถนัด หรือถ้าหากเขาเรียนหนังสือ ก็คงจะต้องยุ่งยากในการจับดินสอดั่งหัดเขียนมือ ซ้าย, อะไรพรอครั้งนี้ น่าเป็นห่วง (39-40)

...มันเป็นสัตว์ร่อนเร่อยู่ในทะเลไร้หัวไร้หาง แต่สามารถเคลื่อนตัวไปได้ทุก ทิศทุกทางด้วยดาวแฉกใดแฉกหนึ่งนำทางไปเสมอ (40)

...และมันไม่ตายง่าย ๆ แม้ว่าพวกเราจะจับมันร่อนเล่นขวางตั้งอยู่บนฝั่งนับ นาน (42)

เมื่อแรก เราหัวเราะ แต่เมื่อเห็นตัวนร้องไห้ มีน้ำตาแห่งความผิดหวัง เราก็พากันนั่งเสียบซึมเขาเหงาเศร้า และมีใครคนหนึ่งเอาปลาตัวที่ปรักหักพังนั้นป๋ายาย ลงในทะเล...(43)

คนกินซากระ พวกเรารู้แล้วว่าเขเป็นใคร เขาอนร้องโอดโอยดั่งไปหลาย หลังคาบ้านค้วนเนื้ออันเป็นพิษ แต่พวกเราไม่สนใจว่าเขาจะตายหรือไม่... (54)

...พอกลับโถมมา เขาจะหนี แต่พอกลับไหลกลับ เขาก็จะวิ่งไล่ตามเป็นอย่าง นี้ทุกครั้ง (76-77)

....ถ้ากระทำบาป ก็จะได้รับกรรมชั่ว แต่ถ้าทำดีก็จะได้รับกรรมดี (90)

ข. บทสนทนา

“ อยู่บนบก ตัวมันแข็งมะลือที่ออย่างที่เห็น แต่ว่าขอยู่ในน้ำมันจะเป็นอีก อย่างหนึ่ง มันบิคงอตัวได้ เมื่อเวลามันจะกินหอย ไข้ห้าแฉกของมันนี้แหละฮิด ออกล้อมจับเปลือกหอยที่ว้าแข็ง ๆ ให้้อออกได้ง่ายที่เคอะ เวลาบิคลันลมมันก็

พลิกตัวหงายคว่ำได้เหมือนกับเรานั่นดีลึงกาหกะเมน” พ่อบอกผมเมื่อเห็นพวกเราเด็ก ๆ จับดาวทะเลมาร้อนเล่น (41)

“ ก็ผัดเผ็ดแกลัมเหล้า” พ่อทำปากจึกจึก...”แต่อย่าบอกใครเชียวไอ้หนู แต่ไม่ใช่ กระนะ เจ้ากระนี่เนื่อมันมีพิษ ที่เค้ากินกันแต่อย่างอื่น” (53)

“ มองมันเป็นวง ๆ ออกแดง ๆ เขียว ๆ เล็กนิดเดียว เท่านั้นแหละแต่แกเอ๊ย...ฤทธิ์เขมมัน ไม่ข่อย เกาะแถมเรือเสากระโดงจี่ เรือเอียงวูบไปเขียวแหละ...” (84)

1.2.2 มหกรรมในท้องทุ่ง

ในวรรณกรรมเรื่อง มหกรรมในท้องทุ่ง ประโยคความรวมใช้ในคำบรรยายและบทสนทนาดังนี้

1.2.2.1 บอกความต่อเนื่องของประสบการณ์และการกระทำในเงื่อนไขต่าง ๆ

ก. คำบรรยาย

...หย่องคู่วิ่งจากบ้านมาโรงเรียนและกลับวันละเกือบหกสิโลเมตร พวกเด็ก ๆ พอรู้ว่ามัน ไกลนักหนา และเท่านี้หย่องคู่อีกเป็นทีน่านับถือแล้ว (14)

...หย่องคู่นบ้าน ไกลวังไค่หลังเพชรและแซงเลย ไปคล้ายว่าพายุพัด ไล่หลัง และเมื่อเพชร ไปถึงบ้านก็ได้พบว่าหย่องคู่นั่ง hobbiesใจที่อยู่ข้างตุ่มน้ำใต้ตุ่นบ้านของเพชรแล้ว (31)

ขณะที่พวกผู้ใหญ่คุยกัน พวกเด็ก ๆ ก็สนุกที่ได้เผาเผือกมันและเม็คขบุนแห้งในกองไฟ (59)

...พวกเขาทายชื่อถูกครั้งแล้วครั้งเล่า พลาจ ไซโย โห่ร้องและหัวเราะเยาะหยัน (107)

ดอกไม้นั้น งดงามต่างไปจากฤดูอื่น มีสีสันจัดจ้านประดับป่าและริ้วบ้านและ
แจ่มแมกไม้อยู่ในเกือบทุกหนทุกแห่ง และก็เป็นสิ่งเดียวเหมือนว่าจะมีส่วนทำ
ให้แดดอ่อนร้อนลง (112)

...เมื่อคตถึงเช้าขณมจึนน้ำขาก็ฟุ้งท้วไป ทั้งศาลาการเปรียญ และแม้แต่
ในกระท่อมทับท้ายห้องนาไคลออกไป... (118)

บุคลิกของครูจวง คือ ชายแก่ร่างเล็ก ถือไม้เท้าและใส่หมวกโคบาล นุ่ง
กางเกงแพรมันปลาบ และใส่เสื้อแขนยาวอยู่เสมอ (138)

เด็ก ๆ ทำว้าวอี๊ดมได้งายด้วยตนเอง และเช่นเดียวกันที่เสียมันไปได้งาย คค
ลงมาหักพัง หลุดลอยหายไปนป่าและคคอยู่กับขอคคอไผ่... (148)

ข. บทสนทนา

“จั้งหริคมันกินหญ้าแล้วก็กินน้ำค้ำง มันเกิดมาช่วงสั้น ๆ ถึงเวลาก็คายไป
เอามันไปกัคกันนะบาปนะลูก” แม่สอนเพชร (15)

“ พวกเธอ!ใครเคยไปบั้งถัดมาแล้วมั้ง ที่นั่นเป็นบั้งใหญ่และครูจะบอกให้ว่า
มันเป็นแหล่งปลากัดที่ชุกชุม มีชื่อ ปลากัดค้องที่บั้งถัด คุณและกัคเก้งอย่าบอก
ใคร” (36)

“ อ้อ! ...เรื่องนี้ไม่ต้องห่วง อามิเป็นสิบ ๆ คิว ขวดหายไปโบบหนึ่งไม่รู้หรอก
และเรากัคกันคอนบ่าขซี พรุ่งนี้บ่าย ๆ อาไปดูไถ่ที่บ้านเหนือ สบาย ฮิ...ฮิ...!”
ถ้ำคคครึคครึน (48)

1.2.2.2 บอกความขัดกันและ/หรือความคล้ายคลึงกันของสิ่งที่พบเห็น

ก. คำบรรยาย

...เขาควรจะสอนบอกกับเด็ก ๆ ทั้งหลายว่า การกักจิ้งหรีดเป็นบาปเป็นการทารุณสัตว์ ขาดเมตตาจิตศีลธรรม แต่ครูตาก็รู้สึกอายและพูดไม่ได้เต็มปากกับเด็ก ๆ (20)

...นกกระยางเมื่อใกล้เย็นจะรวมฝูงจ่อมขาวาวท่องหาเหยื่อกันจนเพลินปากแหลมยาวของมัน ได้แต่ก้มอยู่กับเงา น้ำจึงมักกลายเป็นเป้านิ่ง...แต่อย่างไร, เพชรกับเพื่อน ๆ ก็ไม่เคยมีใครยิงนกกระยางถูกซักที (26)

เพชรข้อมาถึงเงาไม้ที่ทอดลงบนใบบัว แลเห็นหวอดปลากัดแล้ว ไม่ใช่สีขาวยลิวทีเดียว แต่มีสีขาวยลิวอยู่...(39)

เมื่อหน้าหนาวมาถึง แม้แต่ฝูงผีเสื้อที่เกาะรั้วโรงเรียนอยู่ก็ดูแปลกตาจากที่เคยเห็นเคยพบ (57)

เรือนบ้านผู้ใหญ่เต็มคั้งอยู่เหนือทุ่ง ไกลจากสายคาที่แลเห็น...หว่านแสงไฟวอมแวมจากบ้านผู้ใหญ่หลังนั้นกลับส่องภาพหญิงสาวให้กระจะกระจ่างอยู่ในความมืดฝัน... (81)

หน้าร้อนในบ้านไร่ หลังคาบ้านหลายหลังอาบเปื้อนไปด้วยฝุ่น แม้จะมีลมเย็นส่องมาจากขุนเขาและป่าทึบเป็นบางครั้ง ก็พาเอาฝุ่นมาด้วย (111)

แม่ศรีเลือกเพลงรำ ถ้าเพลงไหนไม่ตั้งใจ แม่ก็จะไม่ลุกขึ้น... (123)

งานวัดในทุกปีจะมีหนังสือกลางแปลงขาย แต่ก็ดูไม่สนุกเท่ากับหนังสือในหน้าแล้ง (129)

พวกเขาจะได้พระเอกใหม่เล่าสู่กันไปอีกนาน ได้เห็นคนควบม้าด้อนฝูงวัว
ยังป็นต่อสู้อินเดียนแดง หรือว่าได้ดูหนังคลกฮ้วนผอมวังชนกัน (131)

ครูจวง เป็นคนบ้านเหนือ อยู่ห่างจากบ้านไร่ไปไม่ไกลนัก แต่ก็มาทิ้งหัวใจ
กลบฝังไว้กับบ้านไร่ จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของแผ่นดินที่นี่ (135)

ตัวหนังของครูจวงไม่ว่าจะเป็นพญายักษ์ มนุษย์ ลิง และตัวตลกคือคนที่มิชีวิต
อยู่... (138)

ข. บทสนทนา

“ไอ้หย่องคู่...ไม่ว่ามันจะมาเขียนหนังสือ หรือว่ามาเล่นก็เหอะ มันก็ทำให้เรา
ไม่หมดหวังและยังมีอาชีพ” (19)

“แกรู้มั๊ย ไอ้ยุ่งตาย พรุ่งนี้จะกัดเข้าได้ แกต้องตามไปที่ทุ่ง ที่นี้ละ ข้าจะสูมไฟ
ไล่แก็ให้ตกลงมาตาย ที่นั่นมีคนเยอะ มีแสงตะเกียงเจ้าพายุ เมื่อเวลากลางคืน
ข้ามีขนมหวานกินและได้เล่นสนุกกับเพื่อน ๆ และข้าก็จะได้นอนกองฟางอุ่น
กว่าที่นี้เยอะทีเดียว” เพชรว่ากับตัวเอง (79)

“พี่เค้าน้อยคนเดียวหรือ ไม่หาเมียเสียทีละ หรือว่าผู้หญิงในบ้านไร่ ยังไม่มีใคร
ถูกใจ” (81)

จากตัวอย่างดังกล่าว สรุปได้ว่าอัสศิริสามารถใช้ประโยชน์จากรวมแสดง
การเชื่อมโยงของความหมายในประสบการณ์ที่หลากหลายและเข้มข้นให้เยาวชนติดตามไป
ในโลกแห่งจินตนาการที่ไม่ห่างไกลจากโลกแห่งความจริงและมีอารมณ์คล้อยตามได้

1.3 ประโยคความซ้อน

1.3.1 โลกสีน้ำเงิน

ผู้แต่งมักใช้ประโยคความซ้อน เมื่อมุ่งจะให้รายละเอียดของบางสิ่งในประโยคหลัก เช่น

ผมอยู่ใกล้ชิดกับโลกใบนี้มาแต่แรกที่ลืมตามองเห็น, (10)

ในตัวอย่างนี้ ส่วนขยายในหน่วยนามบอกเวลาแสดงความยาวนานของความใกล้ชิดกับทะเลที่เรียกว่า “ โลกสีน้ำเงิน ” สังเกตได้ว่ามีประโยคความซ้อนเพื่อให้รายละเอียด เช่นนี้ โดยไม่ต้องขึ้นต้นประโยคใหม่ เช่น

แมงกะพรุนเป็นสัตว์ทะเลที่มีพิษ...(35)

ผมกับเพื่อนเด็ก ๆ ที่อยู่ตามชายน้ำคั้นมีสิ่งตื่นเต้นยิ่งกว่า...(46)

...เจ้ามิได้เลวร้ายอย่างแมงคาที่เป็นมนุษย์เดินดินเกาะกินผู้หญิงอยู่ในบ้าน
แสงไฟนั้นหรือ...(66)

นางเป็น “บ้าน” อันมั่นคงสำหรับสามีผู้พิการ (72)

เมื่อจะแสดงว่าผู้เล่า หรือเจ้าของประสบการณ์คิด รู้สึก หรือกล่าวอะไร ก็จะใช้ประโยคทำหน้าที่เป็นส่วนขยายกริยา

พวกเราไม่ได้สังเกตว่าปีนี้มีหมาเนาลอยมาติดฝั่งอยู่มาทมิฬเกือบ...
(23)

พวกเราแปลกใจที่ได้เห็นฝูงอยู่ในเปลือกหอย (69)

คนหนุ่มพูดถึงผีพรายว่าที่แท้จริงแล้วก็คือสัตว์ทะเลชนิดหนึ่งซึ่งเรืองแสงได้
ในควมมืด (85)

1.3.2 มหกรรมในท้องทุ่ง

อัศศิริใช้ประโยคความซ้อนในนวนิยายเรื่องนี้อย่างต่อเนื่อง โดยมีจุดมุ่งหมาย
เดียวกันกับในโลกสีน้ำเงิน แต่ประโยคมีขนาดยาวกว่า

เทือกเขาตะนาวศรีที่ทอดตัวเป็นสี่เหลี่ยมอยู่ลิบ ๆ ยาวคล้ายไม่มีสิ้นสุดนั้น
มีช่องเขากว้างเป็นหมู่บ้านของกะเหรี่ยงที่เผาป่าทำไร่และขายน้ำมันเลียงผา...

(14)

สุดสนามหญ้าแพรกที่ดอกออกขาวเกลื่อน อบอุ่นและอวลกลิ่นหอมดินจาก
ท้องนาหมาดชื้น ไปถึงคงหญ้าคาสูงท่วมหัวโรงเรียนนั้น เป็นที่ปล่อยจิ้งหรีดตัวที่
พ่ายแพ้แล้ว และจากนั้นอีกนิดเดียวเมื่อมดรีวออกไปก็จะพบละมေးไม้ดงพุทรา
มะขามเทศและพุ่มกระถินที่แตกช่ออ่อนเขียวเล่นลมฝนอยู่หว่างฟ้า (15)

ระหว่างโรงเรียนไปยังสุทธาสาลา เกวียนเคลื่อนไปอย่างเร่งร้อนในคืนแรมที่ฝน
ต้งฝอยลงมาเป็นสายหว่างแสงไฟจากใต้... (20)

ต้นไม้ใหญ่ที่ออกดอกยามที่ฝนพึมพำเหมือนคนขยับอย่างนี้ มีแต่ต้นพิกลใน
วัดที่รั้วติดกับโรงเรียนตระหง่านสูง ร่มเงาใหญ่ยื่นวังเวงอยู่ข้างโบสถ์... (23)

...แผ่นดินบ้านไร่ที่ไกลตีแสงจากงานวัด ถูกความมืดของกลางคืนกลืนหาย
อย่างวังเวงอยู่ภายใต้คงคาลที่ยืนตระหง่านเป็นเงาราง... (66)

สังเกตได้ว่า มีประโยคความซ้อนเชื่อมต่อกับประโยคความซ้อน ความรวมกับ
ความซ้อน หรือเรียกว่าความรวมซับซ้อน เช่น

ในบ้านป่าดงลึก มีเด็กไม่กี่คนนักที่จะมีหนังสือรูปงามอรชร ที่ผู้ใหญ่ผู้เสียดเวลาทำให้จากไม้เต็ง ไม้แดง ซึ่งจะต้องใช้ขวานถาก มีคเณลา ตะไบถู และขัดให้วาววามสะอาดเอี่ยม หนังสือที่ดูงามอย่างนี้ดูมันเป็นเรื่องขู่ขาก และเหมาะที่จะมีไว้สำหรับได้อวด มากกว่าจะเป็นมือสังหารหรือว่าเป็นอาวุธร้ายชวนให้ขลัง (30)

...ครูดาบบอกว่าแม่น้ำเดินทางจากขุนเขา ผ่านดงคิบหุบเหวแล้วลงสู่ที่ราบในนาข้าว ดงตาล “และบางที่มันก็เหมือนคน เมื่อเมื่อยนักก็เดินลัดทางชะบั้ง เกิดเป็นห้วยเป็นบึง อย่างที่บึงลัดบ้านไร่นี้” ครูดาบพูดถึงบึงลัด-บึงใหญ่กว้างที่เกิดจากทางลัดของแม่น้ำอยู่เหนือหมู่บ้านไกลออกไป (36)

...หลังการต่อสู้อันยืดยาวอย่างทุลักทุเล พวกเด็ก ๆ ซึ่งอุบนิ่งอยู่ในดงหญ้าจาก็โผล่หัวขึ้นมามองครูดาบปั่นจักรยานจากไปด้วยความสิดัด แล้วก็แยกจากกันกลับบ้าน ใครบ้านมัน ยกเว้นแต่ลำตัดต้องรอเวลาครูดาบผลอ ถึงจะขึ้นไปเรือนได้...(54)

งานวัดเลิกราไปพร้อมกับหัวใจของเด็กและคนที่อาลัยในความสนุก แต่สำหรับครูดาบเขารู้สึกโล่งใจที่เหมือนว่าฝูงแมลงนั้นบินผ่านนาข้าวหรือไร่นาว ไปเสียได้! (75)

จดหมายมากไปด้วยถ้อยคำที่ตกหล่นกับลายมือ โย้โย้ แต่คำร่ำรำพันจับใจความจากใจลึกของพี่เล้าได้ว่า เป็นคนน้อยวาสนาที่บังอาจมาหมายปองดอกฟ้าที่สุดสวย (92)

...แม้ไม่สู้จะเข้าใจในปัญหาแห่งความทุกข์ที่ผู้ใหญ่ทั้งหลายในบ้านไร่มีอยู่... เด็ก ๆ หลายคนรวมทั้งเพชรด้วย ที่วันรุ่งขึ้นมิได้ “ขี้ม้า” ไปหา “เจ้าเมือง” ในจังหวัด แต่นั่งรถกระบะเหมาปะปนไปพร้อมผู้ใหญ่ทั้งขาไปและขากลับ ที่มีแต่ความเศร้าจับเกาะอยู่บนใบหน้าของคนที่เกิดมาก่อนเขา (109)

การรักษาคำมั่นสัญญาอย่างสัตย์ซื่อของครูจวง เกิดผลพวงให้ทุกคนในบ้าน
ไร้ไม่ว่าเด็กเล็กหนุ่มสาวหรือคนเฒ่าคนแก่ได้คูหนังสือจากครูจวง และเผื่อรอ
การมาถึงของหนังสือครูจวงนี้ในทุกปีที่ลมร้อนเริ่มเร่จากขุนเขาต้องลงมบ้านไร่
(137)

เมื่ออ่านวรรณกรรมทั้งสองเรื่อง เห็นได้ว่าประโยชน์ความซื่อในเรื่อง
มหกรรมในท้องทุ่ง มีมากกว่า เนื่องจากเป็นเรื่องที่แสดงประสบการณ์จับช้อนกว่า สอดคล้อง
กับวัยของเด็ก และวิถีชีวิตที่ได้เรียนรู้ปัญหาของผู้ใหญ่ด้วย

2. ประโยคที่แบ่งตามความมุ่งหมายในการสื่อสาร

ประโยคที่แบ่งตามความมุ่งหมายในการสื่อสาร ในวรรณกรรมทั้งสองเรื่องที่ผู้วิจัย
จะศึกษา คือ ประโยคบอกเล่า ประโยคปฏิเสธ และประโยคคำถาม

2.2 ประโยคบอกเล่า

2.2.1 โลกสีน้ำเงิน

ประโยคบอกเล่าในโลกสีน้ำเงิน ช่วยสื่อความหมายให้ผู้อ่านนึกเห็นภาพและรู้สึก
เหมือนอยู่ในเหตุการณ์ร่วมกับตัวละคร หรือ ได้ติดตามตัวละคร ไปสู่ประสบการณ์ที่แปลก
ใหม่ เนื้อความในประโยคบอกเล่านี้ ส่วนใหญ่จะเป็นเนื้อหาที่ให้คามรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของ
ท้องทะเลและชีวิตของสัตว์ในท้องทะเลเป็นส่วนใหญ่ ดังตัวอย่าง

ผมอยู่ใกล้ซีกกับโลกใบนี้มาแต่แรกที่ลืมตามองเห็น, ภายในเรือนใต้ถุนสูงที่
ถูกเข่าด้วยเสียงคลื่นในบางฤดูกาลนี้ มีกลิ่นอายน้ำเต็มคอกอยู่กับเรือนกายผม
ด้วย, ... (10)

ปลม...เขาเรียกมันว่าปูผี เพราะมันวิ่งไว ปราดเปรียว ประเดี้ยวกับหายลงรูไป
ประเดี้ยวก็วิ่งลงทะเลลับหายไปกับคลื่น... (17)

พ่อบอกว่า อีแรง เป็นสัตว์มีสายตาคมและมองเห็นอะไร ได้ไกลยิ่งกว่า
นกนางนวลมาก... (24)

นภางนวนลเหมือนกับพวกชาวเรือ มันอาศัยแสงอาทิตย์เป็นหลักในการบิน กลับฝั่งเหมือนกับที่ชาวประมงอาศัยดวงดาวแล่นออกทะเลในยามค่ำต่างจาก อีแรงมันเป็นสัตว์ต้องห้าม...(24)

ครูบอกผมว่า ปลาโลมาเป็นสัตว์ที่เลี้ยงลูกด้วยนมเหมือนมนุษย์ มีอยู่ด้วยกัน 2 ชนิด ที่พบได้ในอ่าวไทย คือ “โลมาปากขวด” กับ “โลมาหัวบาตร” ... (30)

แขกประจำฤดูร้อนของบ้านริมทะเลคือแมงกะพรุน...(33)

ดาวทะเลมีห้าแฉก ผิวยรุขระ มีสีเทาสลับสีส้มและสีขาวแค้นประปราย มัน เป็นสัตว์ร่อนอยู่ในทะเลที่ไร้หัวไร้หาง แต่สามารถเคลื่อนตัวไปได้ทุกทิศทุก ทางด้วยดาวแฉกใดแฉกหนึ่งนำทางไปเสมอ (40)

ไข่เต่าเป็นยาบำรุง มีราก แพงและหายาก... (52)

หมึกเป็นสัตว์ที่ชอบเล่นแสงไฟ... (59)

แมงกะพรุนไฟ, เป็นสัตว์ที่มีพิษร้ายแรง และซ่อนพิษอันแรงนั้นอยู่ใต้สาย หนวดที่เป็นจุดตะปุ่มตะป่ำอยู่นับพันนับหมื่น ... (78)

2.2.2 มหกรรมในท้องทุ่ง

ประโยชน์ของเล่าใน มหกรรมในท้องทุ่ง ใช้ออกเล่าชีวิตของเด็ก ๆ และวิถีชีวิต ของชาวชนบทอย่างกระฉ่างจัด และมีชีวิตชีวา ดังตัวอย่าง

พ่อกับแม่ของเพชรทำไร่มะนาวและเด็ยน้ำตาลปี๊บขณะฉันเดียวกับอีก หลาย ๆ บ้าน แต่ก็ยังมีอีกมากบ้านที่ทำไร่กล้วย มะม่วง หรือมปลักพื้นผืนแผ่นดิน ไถหว่าน และตกกล้าเขียวงามเมื่อฝนมาอย่างนี้ (12)

หย่องคู่: ออกสำเนียงกะเหรี่ยง เป็นชื่อของเด็กชายวัยเดียวกับเพชร, เขาบอกเพื่อน ๆ ในชั้นเรียนว่า ชื่อของเขามีความหมายว่าแผ่นดิน- (14)

โรงเรียนนั้นตั้งอยู่ข้างวัดกลางหมู่บ้าน เป็นเรือนไม้ยกพื้น มีบันไดไม้ที่ชันใหญ่และยาวในทุ่งโล่งที่มีรั้วและพุ่มสนเป็นหย่อม ๆ มีดวงดาอยู่เบื้องหลังที่ลอยลมเสียดงกเขามาเข้าหูกอยู่บ่อย ๆ (15)

การเล่นของเด็ก ๆ ในบ้านไร่ที่ไม่มีฤดูกาลที่จะต้องเฝ้าร่องอย่างเช่นการเล่นกั๊กจิ้งหรีด คือการพกไม้งามหนึ่งสติกเร่ไปมาในบ้านป่า เพื่อยิงนก กิ้งก่า กระรอก แะ อวดกัน... (25)

ณ เพื่อที่เขาจะตามหาตัวเต็มไปด้วยตำนานของนางไม้ในป่าใหญ่ เสียดำรามของกูดผี เสียดมิง และสัตว์ร้ายของเจ้าพ่อผู้ศักดิ์สิทธิ์ ไม่ว่าจะเป็นช้างโขลง แรด และฝูงกระทิงป่า ที่พรานไพรจากบ้านไร่บังเอิญได้ไปพบปะและนำลงมาเล่าขานกันไม่รู้สูลิ้น (35)

ถ้าตัด, เป็นหลานของครูคาบ ที่มีรูปร่างต่างจากอาผู้เป็นครูใหญ่ของโรงเรียน เขามีวัยไล่กับเพชร มีรูปร่างเตี้ยล่ำเป็นมะขามข้อเดียว (47)

ปลากัดพันธุ์ลูกหม้อ มีลำตัวหนาและอ้วนกว่าปลากัดป่า ราชวราโบกไกวหางอยู่ในน้ำอย่างเชื่องช้า คุณเจ้าเล่ห์และครูร้าย (48)

งานวัดยังคงครึกครื้นทุกคืนค่ำ ด้วยเสียงแสงสีไฟและใบหน้าอันเป็นสุขของผู้คนที่หลั่งไหลจากหมู่บ้านใกล้เคียง ฝ่าลมหนาวนาข้าวมายังวัดบ้านไร่ ด้วยอาการรื่นเริง (69)

....เกล้าเป็นนักเล่นกลองยาวและรำกลองยาวสวยงามที่สุดในบ้านไร่ (80)

บุคลิกของครูจวง คือ ชายแก่ร่างเล็ก ถือไม้เท้าและใส่หมวกโคบาล
นุ่งกางเกงแพรมันปลาย และใส่เสื้อแขนยาวอยู่เสมอ... (138)

2.3 ประโยคปฏิเสธ

2.3.1 โลกสีน้ำเงิน

ประโยคปฏิเสธที่เด่นในโลกสีน้ำเงิน มักใช้แสดงความมุ่งมั่นจะไม่กระทำไ้กับ
ภาวะจิตใจของตัวละคร ดังจะเห็นได้ทั้งในคำบรรยายและบทสนทนา ดังนี้

2.3.1.1 คำบรรยาย

ชาวเรือบางคนกลัวจะเป็นบาป ไม่อยากทำร้ายโลมา... (30)

ผมกับเพื่อนเด็ก ๆ เราตกลงกันวันนั้นว่า จะไม่ยอมกินเนื้อปลาโลมาอีกต่อไป
(31)

คนกินขากระ พวกเรารู้แล้วว่าเขาเป็นใคร เขาซ่อนร่องโอดโอยดังไปหลาย
หลังคาบ้านด้วยเนื้ออันเป็นพิษ แต่พวกเราไม่สนใจว่าเขาจะตายหรือไม่ หรือว่า
ทรมาณแค่ไหน ในใจอันสาสมพวกเราแข่งให้เขาตายอย่างทุกข์ทรมาณเสียด้วย
ซ้ำ (54)

บางครั้งผู้แต่งใช้ประโยคปฏิเสธแสดงถึงตรงข้ามกับความคาดหวังหรือ
ความเข้าใจบางอย่าง หรือยืนยันการไม่ปรากฏ

บ้านริมทะเลของเราไม่มีใครนิยมกินเจ้าแมงกะพรุน... (35)

ดาวทะเลไม่มีแสงเหมือนกับดาวประดับฟ้า... (41)

แม้ไม่เคยไปเมืองหลวงและไม่รู้จักเมืองหลวง รู้แต่ตามคำเล่าบอกว่าเป็น
“เมืองมาซา” ... (57)

ผู้เฒ่าชาวเรือมีความเชื่อต่างกับกับคนหนุ่มอยู่เสมอ พวกคนหนุ่มไม่ยอมเชื่อเรื่องผีกระสือ-ผีพราย, ที่ผู้เฒ่าบอก... (84)

2.3.1.2 บทสนทนา

...“เลิกเอามือแช่น้ำได้แล้วละ คนเราไม่ใช่ปลาตาย นี่ อะไรที่หักพังไปแล้ว มันจะไค้งอกขึ้นใหม่ได้ ทั้งที่ป่าก็อยากจะให้มันเป็นอย่างนั้น” (43)

...คนหนุ่มพูดถึงผีพรายว่าที่แท้จริงแล้วก็คือ สัตว์ทะเลชนิดหนึ่งซึ่งเรื่องแสงได้ในความมืด ยังประโยชน์เพื่อล่อเหยื่อให้ว่ายเข้ามาหา, เพื่อกลลวงในการอำพรางหลบหนีศัตรูไป, เพื่อใช้เป็นดวงตานำทาง และเพื่อเป็นสัญญาณแห่งความรัก...“มันไม่ใช่ภูตผีหรือว่าปีศาจที่โหด” คนหนุ่มว่า, (85)

2.3.2 มหกรรมในท้องทุ่ง

ในวรรณกรรมมหกรรมในท้องทุ่ง ประโยคปฏิเสธจะปรากฏในบทสนทนา มากกว่าคำบรรยาย ไม่ว่าจะ เป็นประโยคคำตอบในเชิงปฏิเสธ หรือเป็นประโยคปฏิเสธอย่างหนักแน่น

2.3.2.1 คำบรรยาย

เพชรไม่รู้จักเมืองแปดริ้วว่าตั้งอยู่ที่ไหน แต่ครั้งนั้นก็เคยคะลิ่งตื่นคาตื่นใจไปกับความงามของปลากัดพันธุ์ลูกหม้อของครุฑาบ... (41)

หากก็มีหนุ่ม ๆ ของบ้านไร่หลายคนที่ไม่ยอมสนใจเหลียวแลหญิงร่วมบ้าน พวกเขาตกคำมักจะไปยืนออเกาะขอบเวทีราวง ขยับแข้งขา สายหัวไปตาม จังหวะรำฟ้อนและหยอกเข้าเฝ้าข้าวสาวเจ้า “นางรำ” จากในเมือง (69)

ถ้าคิดเดินออกมาด้วยใบหน้าเหยงเมื่อเพื่อน ๆ รุมถาม เขาก็ไม่ยอมพูดยอมจาต่างจากผู้ใหญ่คนหนุ่มเดินซุบซิบกันออกมาใบหน้าเกรียด (75)

รถกระบะกลับถึงบ้าน ไร้เมื่อยามเย็น คงตาลมอมหมองหม่น...เพชรรู้สึกไม่สนุกเหมือนเล่น “ขี่ม้าหาเจ้าเมือง” บนระเบียงโบสถ์เมื่อวันนั้น และคิดว่าคนในบ้านไร้จะพ่ายแพ้กลับมาบ้าน! (109)

เพชรไม่เข้าใจเรื่องที่อยู่ใหญ่พูดกัน แต่เขาหือตาฝ้าปลวแดด มองเห็นเขาเขียวหลายลูกรอบ ๆ บ้านไร้ี่ล้านเลี่ยนลงทุกที! คล้ายลูกข้างหัวขาวที่เหลือแต่ยอดแหลม (115)

2.3.2.2. บทสนทนา

“แม่...ฝรั่งนี่มันเป็นอย่างไง?” เพชรถาม

“แม่ก็ไม่เคยเห็นเหมือนกัน เห็นเค้าบอกว่ามันตัวโตผิวเผือกปนชมพู หรืออย่างนี้แหละลูก” (38)

“ บ้านของเอ็งตั้งอยู่ตรงไหนวะ หย่องคู่” เพชรหันมาทางเพื่อนที่นั่งกระเช้าคู่กัน ขณะแกว่งไกวเอื่อย ๆ อยู่บนยอดสูงสุดของชิงช้าสวรรค์

“ ซอกเขามันบังมองไม่เห็นวะ และมันมืดมากมองไม่เห็นหรอกไอ้เพชร บ้านข้ามีรั้วล้อม ใต้ถุนสูง มีลำไม้ไผ่อยู่หน้าบ้าน พ่อเอาไว้แขวนกรงนก ข้าว่าจะมองเห็นต้องมาดูตอนกลางวัน “ (66)

เพชรสังเกตเห็น “สาวน้อย” กลับตาปี้ทุกครั้งที่ลูกบอลกระทบเป้าและเธอหล่นลงน้ำและสิ้นเทิ้มไปทั้งตัว แม้แต่คนดูหลายคนก็ยั้งรู้สึกหนาวแทน

“ผู้ใหญ่เล่นอะไรกันก็ไม่รู้วะ...” หย่องรู้ว่า “ เหมือนเขาแมวไล่ตะกร้า แล้วสาคน้ำไล่มันในวันสงกรานต์นี่แหละ”

“ไม่สนุกเว้ย ! ... ไปกันเถอะ” เพชรชวน (68)

เด็กผู้ชายช่วยกันส่งเสียงร้อง เป็นเพลงที่ครูดาบสอนให้ในชั้นเรียน หอของคู
ร้องดังกว่าใคร ในเนื้อเพลงราวที่กล่าวถึง เหตุการณ์เมื่อหลังสงครามโลกเล็ก
ใหม่ ๆ มีดังนี้

.....
แม่ศรีกลับนอนนิ่ง ไม่ลุกขึ้นมาว่า

เสียงเด็กผู้หญิงโห่

“ข้าว่าศรีนวล มันไม่ชอบพวกเรามากกว่า...” หอของคูรู้สึกเสียดายหน้า “ไม่ใช่
แม่ศรีจริง ๆ หรือ?”

“เฮ้ย! นั่นแหละคือแม่ศรีเข้าทรง ศรีนวลมันไม่รู้เรื่องหรือก เอ็งไม่เชื่อมีผีหรือ”
เพชรแย้ง แต่ล่าตักกลับยุ “อย่างนี้ต้องลองเอาหนังสือศักดิ์ขึงว้อฮ!” (123)

2.4 ประโยคคำถาม

2.4.1 โลกสีน้ำเงิน

ประโยคคำถามในเรื่องนี้มีทั้งสื่อความเพื่อให้ผู้ฟังชอบ ทำตามส่วนใหญ่
แสดงความใคร่รู้ของตัวละครที่เป็นเขวachsen บางครั้งตั้งคำถามกับตัวเองอย่างรำพึง
อาจยกตัวอย่างความเป็นจริงในชีวิตมาขบคิด เปรียบเทียบกับชีวิตสัตว์ในท้องทะเลจนเกิดข้อ
สงสัย และกระตุ้นให้ผู้อ่านค้นหาคำตอบที่แฝงด้วยสาระอย่างลึกซึ้ง ดังตัวอย่าง

2.4.1.1 คำบรรยาย

นี่เจ้าคิดถึงเพื่อนใหม่ มิตรอยู่หรือเปล่า เออ! คูชีร้องไห้ น้ำตาไหลเป็นทาง...
เจ้าโลมากระซิกเอ๊ย...(31)

การเล่นน้ำในฤดูร้อนเจ้าแมงกะพรุนนับเป็นศัตรูตัวสามะคัญ จะทำอะไรมัน
ได้เล่า? ถูกตัวมันก็คันแล้ว ตัวเล็กตัวน้อย ว่าเข้ามาเป็นแถว ๆ มีหนวดขาว
รุ่มร่าม มองราวกับร่มสีขาวแหวกว่ายฟ้าเว้งว้าง (34)

ซึ่งความเป็นเพื่อนอันพิสดารนี้มีคำถามของเด็ก ๆ ที่ผู้ใหญ่ตอบไม่ได้ว่า - ทำไมเจ้าสัตว์ร้ายอย่างแมงกะพรุนไฟนั้น จึงไม่ทำร้ายฝูงปลาเล็ก ๆ ที่วนเวียนแหวกว่ายอยู่ภายใต้หนวดของมัน ? (79)

พ่อครับ ทำไมเจ้าคนบ้า จึงไม่ทำร้ายเด็ก ๆ อย่างพวกเราละ ก็เห็นเค้าบอกว่า มันฆ่าคนตายมาแล้วนี่ - ถ้าผมถามพ่ออย่างนี้ พ่อก็คงตอบไม่ได้เหมือนกับเจ้าแมงกะพรุนไฟกับฝูงปลาเล็ก ๆ นั้นแหละ ! (80)

แม่ครับ, ครอบครัวของเราเป็นชาวประมงมาหลายชั่วอายุแล้ว... จะต้องรับบาปกรรมอันหนักหนานี้ไปนานสักเท่าไรรึกันแล้ว ถึงจะจบสิ้นเสียที (93)

2.4.1.2 บทสนทนา

พ่อครับ อีแรงนั้นก็เหมือนกับ “คนเลว” จำเป็นจะต้องอยู่กับความโศโครกสกปรก เพราะเป็นสิ่งต้องห้ามและต้องถูกบังคับให้คายไปกับสิ่งโศโครกสกปรกทั้งหลาย ทั้งที่ไม่รู้เนื้อรู้ตัวเลย

ถึงตอนนี้ ถ้าพ่อยังคงมีชีวิตอยู่ ผมจะถามพ่อว่า “ พูดยังไงจะได้ไหม? “ (25)

“พ่อแม่ของเจ้ามีอาชีพเป็นชาวประมงก็ฆ่าสัตว์ตัดชีวิต บาปมากพอยู่แล้ว เจ้ายังเป็นเด็กเล็กควรหัดสร้างแต่เมตตา น่าจะปล่อยมันกลับลงทะเลไปเสีย ก็นึกไม่ได้ไม่ใช่หรือ....” พระรุคงค์ว่า (35)

... “ เจ้าเต่ากระตัวนี้มันคิดชวนเรือเข้าโดยบังเอิญ คงหลงพวกเข้าฝั่งมา เล้าเลยเอามันมาเลี้ยงไว้ให้พวกเจ้าดูเล่นใจ” พ่อว่า พลังชายคาไปที่เจ้ากระอู้อ้ายที่พูนน้ำอยู่เป็นฟองกระเพื่อมขอบบ่อปูน

“แล้วเมื่อมันสะพ้อ ก็นอร่อยไหม” ผมถาม (52-53)

2.4.2 มหกรรมในท้องทุ่ง

ประโยคคำถามใน มหกรรมในท้องทุ่ง ส่วนใหญ่เป็นบทสนทนาของตัวละครที่ช่วยโน้มน้าวให้ผู้อ่านได้มีอารมณ์ร่วมในการค้นหาคำตอบ และติดตามเนื้อเรื่องอย่างน่าติดตามต่อไป ดังตัวอย่าง

“เฮ้ย ! ไอ้ใครหน้าไหนโว้ย...ที่มอลอบทำร้ายกู ไอ้หน้า! แน่จริงมึงออกมา
จีวะ ใคร ! ใครโว้ย! ...” (29)

“แม่...ฝรั่งนี่มันเป็นยังไง?” เพชรถาม (38)

“ไปกั๊ดปลาอีกแล้วหรือ“ พ่อทักและเพชรพยักหน้า
“ไปกั๊ดที่ไหน ทำไมไม่มากั๊ดที่บ้าน เขาปลากั๊ดไปกั๊ดบ้านเขานะเสี่ยเปรียบนะ
เดินไปไกลน้ำกระดกปลาจะเหนื่อยก่อน”... (49)

ก่อนงานวัดจะเลิกรา วันหนึ่งในโรงเรียน ครูสมศรีก็พาใบหน้าฝูงกั๊ดไป
ปรึกษากับครูตาบ...

“ครูใหญ่ไปเที่ยวงานมากี่คืนแล้วละ

“ไปคืนแรกคืนเดียวแหละครูที่พาพวกเด็กไปถ่ายรูป นี่ว่าคืนนี้จะแวะไปหา
พระครูหน่อยแล้วค่อยแวะไปจอหน้ง เค้าว่าคืนนี้จะฉายเรื่อง พระเจ้าริชาร์ดใจ
สิงห์ ครูละ พาดูก ๆ ไปก็คืนแล้ว” ครูตาบตอบยาวพอ ๆ กับร่างกาย (72-73)

“พี่เค้าอยู่คนเดียวหรือ ไม่หามาเมียเสี่ยทีละ หรือว่าผู้หญิงในบ้านไร้ง ไม่มีใคร
ถูกใจ” (81)

...เพชร ถ้าตัด พร้อมด้วยเพื่อนเด็ก ๆ วิ่งกรูเข้ามาหาเค้า

“น้า ! ... ทำไมไม่เอากลองยาวมาด้วย คืนนี้ไม่มีเล่นสนุกหรือ” เด็กคนหนึ่ง
ทัก (86)

“เออเน... ได้ข่าวไอ้หย่องคู่มันพาตัวมาตัวหนึ่งรี มันเอามาทำไม ? “

“หย่องคู้เลี้ยงไอ้โหนกไว้แค่เล็กแล้วครับ” เพชรเล่า “มันพามาด้วย บอกจะ
ให้เต็มข้าวใหม่ ผูกไว้บ้านผู้ใหญ่โน่น...” (88)

“ถามจริงเถอะ พี่เกล้า” ถ้าโยว่า “จดหมายที่เขียนถึงฉันนะไปลอกใครมาหรือ
...” (97-98)

“ มาเล่นก็คืนละคราวนี้ ครูจวง” เต่าเพิ่มถาม

“ กะว่าซั๊กสามคืน แล้วค่อยไปขึ้นบ้านเหนือ” ครูจวงตอบด้วยส้อมเสียง เหนือ
หนักเหมือนกับเสียงพากย์หนังตะลุง (138)

เมื่อศึกษาประโยคคำถาม ในวรรณกรรมทั้งสองเรื่อง พบว่าในเรื่องโลกสีน้ำเงิน
ประโยคคำถามส่วนใหญ่มีลักษณะของการตั้งคำถามทั้งที่เป็นคำบรรยายและบทสนทนา
เกี่ยวกับธรรมชาติและชีวิตมนุษย์ ซึ่ง ไม่จำเป็นที่ต้องมีผู้รับสารคอยโต้ตอบแต่มีเจตนาให้
ผู้อ่านได้ขบคิดตามและอยากติดตามเรื่องราวต่อไปด้วยความอยากรู้ แต่เรื่องมหกรรมในท้อง
ทุ่งประโยคคำถามจะใช้มากในบทสนทนาที่แสดงออกถึงอารมณ์ของตัวละครอย่างมีอรรถรส
และชวนติดตาม

กล่าวโดยสรุป งานประพันธ์ของอัศศิริทั้งสองเรื่อง เมื่อศึกษาในแง่ของคำและ
ประโยค พบว่าวรรณกรรมทั้งสองเรื่องนี้มีรูปแบบที่แตกต่างกัน คือ โลกสีน้ำเงิน จะม
ความซับซ้อนของประโยคน้อยกว่ามหกรรมในท้องทุ่ง เนื่องด้วยมุ่งสื่อถึงผู้อ่านที่มีวัยและ
ประสบการณ์น้อยกว่า แต่ในด้านคำอัศศิริสามารถเลือกใช้คำเรียกธรรมชาติและประสบการณ์
ทางอารมณ์ของตัวละคร ได้อย่างเหมาะสมและน่าประทับใจไม่แตกต่างกัน